

OZVENA Z BOBROVCA

Číslo 3

MÁJ, JÚN 2005

Ročník: IX.

Z obsahu:

- Komunálny odpad a drobný stavebný odpad • Čistenie miestnych potokov • Daň za psa
- Oznám komisie životného prostredia • Rozlúčili sme sa s pápežom Jánom Pavlom II.
- O mesiacoch • Zapísané • Dobré rady do záhrady • Spomienková slávnosť 60. výročia oslobodenia obce
- Príbehy z čias dávno minulých

Komunálny odpad a drobný stavebný odpad

Rok 2004 mal z hľadiska nákladov na odpady nepriaznivý dopad na obecný rozpočet. Kapitola „ochrana životného prostredia“ v rozpočte pre rok 2004 bola po prehodnotení stanovená na sumu 816 000.- Sk (skutočné výdaje 900 000.- Sk). Prehodnotenie uvedenej kapitoly si vyžiadala nepriaznivý vývoj v odpadovom hospodárstve. Tento nepriaznivý dopad spôsobilo jarné a jesenné vyloženie veľkoobjemových kontajnerov. Obec, podľa zákona, je povinná zabezpečiť 2 krát ročne odvoz objemných komunálnych odpadov. Slúžia na to práve veľkoobjemové kontajnery. Sú vyložené na troch miestach v obci tak, aby občania nemuseli chodiť ďaleko s objemným odpadom. Väčšina občanov vidí, čo všetko sa v nich nachádza. Od zeleného odpadu cez elektroniku a bielu techniku až po železo a drevo. Do kontajnerov sa teda dostáva zelený odpad, ktorý podľa všeobecne zá-

vážneho nariadenia máme kompostovať a ďalej odpad, ktorý podlieha separácii. Zodpovedným prístupom bolo možné ušetriť na celkových nákladoch za odpad v roku 2004 až do 70 000.- Sk, aj to iba na veľkoobjemových kontajneroch.

Ďalšou oblasťou, kde môžeme znížiť náklady za komunálny odpad, je zníženie hmotnosti vyvázaného odpadu z kuka nádob. To znamená nedávať do kuka nádoby všetko čo aj nie je komunálny odpad, s myšlienkou, že keď si už platím 300.- Sk za osobu, tak nádobu vyloží každý týždeň a nech je aj poriadne plná. Najlepšie by o obsahu kuka nádob vedeli povedať naši zamestnanci obce, ktorí vykonávajú vývoz odpadu. Svojou poctivou prácou musia každý týždeň dvíhať ťažké nádoby s vedomím, že vzhľadom k ich hmotnosti isto nie je v nich iba komunálny odpad. Pokiaľ sa to bude

stále opakovať, hlavne pri niektorých domoch, komisia životného prostredia bude musieť zaujať k tomuto stavu rozhodné stanovisko. Pri zistení, že odpad v kuka nádobe nemá charakter komunálneho odpadu, takáto nádoba nebude vyvezená. Za takýto odpad obec nezodpovedá. Nejde tu len o hmotnosť daného predmetu - odpadu, ale i o nebezpečenstvo poškodenia vnútorného priestoru kuka vozidla a tým ďalšieho finančného zaťaženia nákladov za odpad.

Ako poslanec a občan Bobrovca musím konštatovať, že takýmto prístupom ku komunálnym odpadom sme si v roku 2004 odkrojili zo spoločného koláča viac ako sme mali a nasýtili sme ním niekoho iného. Nedovoľme, aby sa to opakovalo i v roku 2005.

Ladislav SEDLÁK

Čistenie miestnych potokov

Skôr narodení občania Bobrovca si radi zaspomínajú na svoje detstvo. Možno si spomenú i na miestne potoky (zadnú vodu, prednú vodu,...), ktoré v jarných mesiacoch zvyšovali svoju hladinu z topiaceho sa snehu a v letných mesiacoch skoro vysychali. Aj na to, ako si v nich dlhé roky zachovávali silu života ryby a raky, ako sa miestni gazdovia neobávali z nich napájať svoj statok a bosé deti bez obáv, že stúpia

na sklo, si mohli púšťať svoje drevené loďky.

Čo dnes by povedali ryby a raky na vodu v našich miestnych potokoch? Prečo nenapájajú z nich dnešní gazdovia svoj statok? Rodičia dovoľia svojim deťom pobehať si po vode, ale iba ak na dovolenke pri mori alebo pri iných našich vodných plochách. Prečo to takto dopadlo? Naša voda v miestnych potokoch nie je tiež voda?

Dnes nájdeme v týchto vodách všetko, čo jedným slovom môžeme nazvať „odpad“, ktorého sa potrebujeme zbaviť. Počnúc železom, cez sklo, plastové fľaše, rôzne splašky, na jeseň i plávajúcimi jablkami a v zime popolom na ich brehoch. Toto všetko, ako aj ďalší iný odpad, nerobí dobré meno našej obci. Prečo sme občania Bobrovca dopustili tento stav?

(pokračovanie na 2. strane)

(dokončenie zo strany 1)

Skoro každý sme nejakým spôsobom, keď nie dnes, ale v minulosti prispeli k ich znečisteniu.

Minulý rok bol bohatý na vodné zrážky, a preto nebolo možné odstaviť vodu do miestnych potokov za účelom ich vyčistenia. Zo záchytného jarku spod Hája (z Potovne) neustále tiekla voda do potoka vedľa hlavnej cesty. Preto, akonáhle nastane suchšie obdobie, obecný úrad odstaví vodu v miestnych potokoch a v celej obci bude vykonané ich vyčistenie. I touto cestou obecné zastupiteľstvo a komisia životného prostredia vyzýva občanov, aby pomohli pri čistení miestnych potokov. Termín čistenia bude včas oznámený v obecnom rozhlase a vo vývesnej tabuli obecného úradu.

Daň za psa

Obecný úrad k 31. 12. 2004 evidoval na území obce 298 psov u 256 majiteľov. Obecné zastupiteľstvo na svojom zasadnutí dňa 13. 12. 2004 prijalo Všeobecne záväzné nariadenie č. 4/2004, ktorým zaviedlo na území obce daň za psa vo výške 200.- Sk. Podľa tohoto nariadenia vyplýva majiteľovi psa zaplatiť daň do 31. 1. bežného kalendárneho roka. Do 15. 4. 2005 si nesplnilo túto povinnosť 58 majiteľov psov. Obecný úrad oznamuje, že je možné ešte zaplatiť daň najneskôr však do 6. 5. 2005. Po tomto termíne bude uplatnený sankčný úrok z dlžnej sumy. Uvedená daň sa tým zvýši.

Ďalej obecný úrad oznamuje, že zaplatenie dane za psa neznamená, že pes je evidovaný. Podmienkou je nahlásenie psa do evidencie na obecnom úrade, na základe ktorej bude majiteľovi psa vydaná evidenčná známka. K 15. 4. 2005 si nesplnilo svoju povinnosť 45 majiteľov. Ak majiteľ psa prestane byť jeho vlastníkom (predaj, úhyn), je povinný nahlásiť uvedenú skutočnosť na obecný úrad a evidenčnú známku vrátiť.

Ladislav SEDLÁK

Oznam komisie životného prostredia

Komisia životného prostredia a verejného poriadku na svojom zasadnutí dňa 13. 4. 2005:

- prerokovala žiadosti o výrub a výchovný rez stromov na súkromných pozemkoch a verejnom priestranstve;
- navrhla vyhlásiť v obci v dňoch 25. 4. až 6. 5. čistenie verejného priestranstva s následným odvozom odpadu;
- zaoberala sa problematikou znečistenia miestnych potokov, ktoré navrhuje v spolupráci s občanmi a organizáciami v obci po znížení ich hladiny a následnom odstavení vyčistiť;
- prijala úlohu vykonať do 30. 4. kontrolu užívania verejného priestranstva podľa všeobecne záväzného nariadenia, a tým prispieť k zvýšeniu kultúrnej hodnoty nášho verejného priestranstva;
- do 6. 5. vykoná zmapovanie čiernych skládok a navrhne p. starostovi a obecnému zastupiteľstvu spôsob ich likvidácie;
- vyzýva občanov obce, aby svojou činnosťou neznečisťovali verejné priestranstvo a venovali mu náležitú pozornosť.

Vážení občania, komisia životného prostredia vykonala v obci na jeseň v roku 2004 obhliadku stromov vysadených na verejnom priestranstve. Obhliadkou zistila, že niektoré stromy svojou veľkosťou a charakterom ohrozujú, alebo v blízkej budúcnosti môžu ohrozovať bezpečnosť našich občanov, cestnú premávku, telekomunikačnú a elektrickú sieť, ako aj stavby v ich blízkosti. Na návrh komisie životného prostredia obecné zastupiteľstvo schválilo vykonať po častiach v obci výchovný rez a v niektorých prípadoch i vypílenie týchto stromov. Pán

starosta zabezpečil kompetentnú firmu, ktorá v uplynulých dňoch vykonala túto činnosť. Jeho zodpovedným rozhodnutím vzniknutú drevnú hmotu dostali naši nezamestnaní, ktorí sa podieľali na vyčistení priestranstva, aby si aspoň takto znížili náklady na zimné vykurovanie. Nielen finančné príspev, ale aj materiálne, ktoré presadzuje pán starosta, je jednou z foriem pomoci obecného úradu našim nezamestnaným.

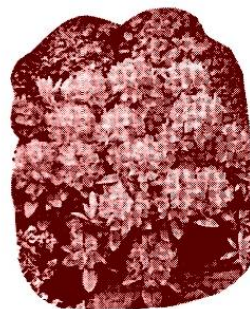
V druhej časti tohoto článku komisia životného prostredia chce dať podnet na zamyslenie sa občana našej obce nad sebou. Na jar v roku 2004 obec na základe žiadosti o výrub stromov vyčlenila úsek miestneho potoka od domu pána Komára až po začiatok miestnej časti Škorupovo. Vzhľadom k počtu žiadostí, obecné zastupiteľstvo nemalo jednoduchú úlohu zvoliť kľúč na spôsob priradenia jednotlivých úsekov. Keďže vlastníctvo priľahlých polí zasahuje až k vode miestneho potoka, o svoje práva na výrub stromov v úsekoch vlastníctva jednotlivých parciel sa hlásili ich vlastníci. Tlaky vlastníkov boli také, že obecné zastupiteľstvo im vyhovel.

Pozrime sa na tento problém z druhej strany. Uvedená časť miestneho potoka sa už niekoľko rokov postupne zanáša, čo môže v budúcnosti ovplyvniť i zmenu jeho koryta. Je tu i nebezpečenstvo v podobe záplav, ktoré je riešené v **Povodňovom pláne záchranných prác obce**. Zanášanie je spôsobené aj činnosťou vlastníkov i nájomcov týchto polí a vývozom odpadu z príľahlých záhrad. Občan stále zabúda na to, že svojou činnosťou nemôže znečisťovať pozemky a majetok vo vlastníctve iného občana,

štátu alebo spoločenstva. Koryto potoka v úsekoch vlastníctva jednotlivých parciel už s plnou vážnosťou prosí majiteľov, aby bolo vyčistené. Bude vypočítané?

Komisia životného prostredia sa zaväzuje, že bude občanov Bobrovca informovať v niektorej z ďalších Ozvien Bobrovca, či tento článok našiel úrodnú pôdu v myšliach a následných činnostiach majiteľov a nájomcov uvedených pozemkov. Uvidíme, či svoju aktivitu, tak ako „bojovali“ za svoje vlastnícke práva na užívanie pozemku a toho čo na ňom rastie, prenesú aj do povinností udržiavať svoje pole tak, aby nezanášalo koryto potoka. To znamená, že všetko čo skladujú na brehu potoka, odstránia, prípadne budú skladovať na opačnej strane pozemku. Alebo, že by tá ich aktivita pri výrube bola prejavom iba zištných dôvodov lacno prísť k palivovému drevu? Nechajme sa prekvapiť.

Obecný úrad upozorňuje, že miestne potoky slúžia nám všetkým, občanom Bobrovca. V systéme obce plnia dôležité funkcie. Okrem nich majú obec skrášľovať a dávať nám pocit väčšej zviazanosti s prírodou.

Rozlúčili sme sa s pápežom Jánom Pavlom II.

2. apríla 2005 zomrel pápež Ján Pavol II., hlava katolíckej cirkvi. Smutne vyznával veľký zvon katedrály sv. Petra v Ríme a k nemu sa pridávali zvony po celom svete. Ani zvony nášho kostola neostali nemé. Na veži viala čierna a žltobiela zástava, v oknách domov horeli sviečky. Televízne obrázky prenášali všetko, čo sa dialo v Ríme a tak sme boli svedkami rozlúčky so svätým otcom. Bol nám veľmi blízky, a preto uverejňujeme niekoľko informácií o ňom:

Ján Pavol II., občianskym menom Karol Wojtyła, sa narodil 18. mája 1920 vo Vadoviciach v Poľsku. V deviatich rokoch stratil matku, v osemnástich jediného brata a ako dvadsaťjedenročný stratil aj otca. Prežil útrapy vojny. Dvadsaťšesťročný bol vysvätený za kňaza a zároveň poslaný na teologické štúdium do Ríma. Po návrate do Poľska účinkuje ako kňaz, roku 1953 začína vyučovať na Katolíckej univerzite v Lubline. O 5 rokov na to je vymenovaný za pomocného biskupa v Krakove.

Roku 1964 sa stáva krakovským arcibiskupom a o tri roky najmladším kardinálom v Cirkvi. Roku 1978 sa zúčastňuje po smrti pápeža Pavla VI. konkláve, na ktorom bol zvolený Ján Pavol I. Po 33 dňoch pontifikátu zomiera a na Petrov stolec je zvolený Karol Wojtyła a dáva si meno Ján Pavol II. Celý jeho pontifikát je zameraný na: Odpustenie, spravodlivosť, sociálne otázky, evanjelizáciu, morálku a mier vo svete. Aj keď je zvolený nový pápež Benedikt XVI., na Jána Pavla II. nezabudneme. Miloval Slovensko a my sme milovali jeho.

A. Olšovská

O mesiacoch:

M á j

Pranostiky:

- Ak na prvého mája večer prší, bude celý rok pekne.
- Ak padá sneh v máji, bude hojne trávy.
- Pred Servácim niet leta, po Serváci niet mrazu.
- Mokré Turice, pošmúrne Vianoce.
- Chladný máj je pre ovocie raj.

Rozličné:

- Keď v pondelok dážď padá, celý týždeň bude blata hromada.
- Keď v piatok leje, v sobotu sa slnko smeje.
- Pred búrkou ovce bľacia a sú nespoľahlivé.
- Keď má pršať, kvety aj zelinky vydávajú omnoho väčšiu vôňu.

J ú n

Pranostiky:

- Daždivý jún celé leto pokazí.
- Na svätého Víta celú noc svitá.
- Štyri dni pred letným slnovratom a štyri dni po ňom zvestujú, aké bude počasie až do Michala.
- Na Jána dážď – mokrý žatva.
- Veľa hribov v júni sýpký nenaplní.

Rozličné:

- Keď slnko zapadá za mraky, bude do troch dní pršať.
- Keď je mesiac roškami hore, bude pekné počasie.
- Zapálené zore znamenajú zmenu počasia.
- Keď nieto ráno rosy, bude pršať.

3. máj – pre naše telo nastáva biologické leto, citlivejšie sú srdce a tenké črevo.
21. jún – letný slnovrat.

Zrnko múdrosti

Šťastie je stav vnútra a nezávisí ani trochu od ľudských statkov.

A. J. Cronin

Viete že....

- ... pred 695 rokmi (1310) nadobudol Bobrovec právo trhov.
- ... pred 265 rokmi (1740) bol v Bobrovci založený murársky cech.
- ... pred 30 rokmi (8.6.1975) zomrela Emília Križková, speváčka, režisérka, herečka.

P o z v á n k a

V spolupráci so Združením miest a obcí Slovenska, klubmi vojenskej histórie je pri príležitosti 60. výročia skončenia 2. svetovej vojny a oslobodenia Slovenskej republiky organizovaná

„Štafeta víťazstva a vďaky.“

Hlavnou trasou štafety je Dukla – Svidník – Liptovský Mikuláš – Sliač – Nová Baňa – Heretice – Bratislava.

Cieľom štafiet z jednotlivých regiónov bude prepojiť mestá a obce v dňoch, kedy si demokratický svet pripomína skončenie najničivejšej svetovej vojny a zároveň symbolizovať spoločnú vďaku občanov všetkým padlým vojakom a civilistom na území SR.

Naša obec sa do regionálnej štafety zapojí dňa **5. mája 2005 o 11.00 hodine** pri pamätníku v parku pri Materskej škole, pripnutím „stuhy vďaky“ starostom obce.

Oprava:

V minulom čísle Ozveny z Bobrovca 2/2005, zaurodoval tlačiarenský škriatok a z článku: Spomienka na zabudnutých hrdinov, vypadlo slovo „okrem“ a tým sa zmenil význam. Tretia veta má byť takto: Asi nikto okrem najbližšej rodiny sa pri nich nezastaví a nepoloží kvietok, alebo nezapáli sviečku.

Ospravedlňujeme sa.

Redakcia.

ZAPÍSANÉ

Narodili sa:

Február Marián Machaj
Denis Kochol
Marec Rebeca Brziaková

Manželstvo uzavreli:

April Vladimír Sirotiak
a Mária Kubalová

Opustili nás:

Marec Štefánia Kusá - 90 r.
Emanuel Komoráš - 80 r.
April Karol Kružliak - 57 r.

ELENA ČEPČEKOVÁ

MAMA

Mama,
ty budeš so mnou stále.
Nezavrieš ani potom očka?
Nad postielkou, tu na povale
narastie cez noc rozprávočka.
Nepríde, keby som bol sám.
Ja ti ju, mamka, ráno dám.

Mama,
ty neodídeš, však?
Kto by nám pral a umyl riad?
Strážiš nás ako hniezdo vták
a mám ťa strašne, strašne rád.
Dneska ti dám len tento kvet,
no raz ti kúpim celý svet.

Mama,
ty pôjdeš so mnou všade?
Ty poznáš všetky cestičky.
Vieš, ako slnko lúče pradiť
a prečo svetia hviezdíčky.
Keď poznám všetko ako treba,
znesiem ti jednu hviezdu z neba.

Druhá májová nedeľa je už niekoľko rokov Dňom matiek. Deň venovaný oslave ženy, matky, nositeľky života mladej generácie.

Prajem Vám, aby ste na každom kroku nachádzali plné porozumenie ako ženy - matky, staré matky a manželky. Aby ste boli trvalými vlastníčkami toho najvzácnejšieho pokladu - dobrého zdravia pre radosť rodín, pre potešenie nás všetkých.

Miroslav Kusý, starosta obce

Dobré rady do záhrady

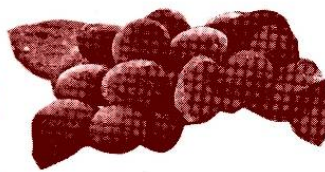
Nezabudli ste na predjarný postrek?

Vykonávame ho až po vypučaní stromov, najneskôr tesne pred kvitnutím. V čase keď teplota vzduchu je nad 15 °C. Postrekujeme proti voškám, pukliciám, štítničkám a roztočcovi ovocnému. Povolené prípravky sú: Aliekol, Oleoekol, Pyrilux.

Slivky, skorá červivosť plodov.

Červivosť spôsobuje mucha, zvaná piliarka, ktorá sa rojí v priebehu apríla a mája. Za rok má len jednu generáciu, ale napriek tomu dokáže zničiť takmer všetku úrodu sliviek. Proti piliarkam používame na postrek: Sumition Super, Ultracid 40 WP, Zolone EC.

Z ekologického hľadiska je výhodnejšie použiť biele lepené dosky, ktoré sa vyvesujú do korún stromov asi 10 dní pred kvitnutím.

Rakovina ovocných stromov.

Napadnuté miesto dôkladne oškrabeme škrabkou až do zdravého pletiva a okraje rany zahradíme ostrým nožom po zdravé pletivo.

Prípravíme si roztok z octu a vody v pomere 1:1. Do tohoto roztoku pridáme ako ochranu proti hube Fundazol tak, aby sme dostali roztok o koncentrácii 0,05 % (0,5 g na 1 liter roztoku). Týmto roztokom natrieme vyčistenú ranu a necháme zaschnúť. Po zaschnutí ranu natrieme štepárskym voskom, lepšie stromovým balzomom.

Príčiny vzniku rakoviny:

- Nevhodné stanovište (vysoká hladina spodnej vody, stanovište nechránené pred studenými vetrami, mrazmi).
- Poškodenie krupobitím.
- Zlá výživa.
- Oder náradím a prehustené koruny.

Múčnatka egrešov.

V poslednom období sú čoraz viac napádané egreše a čierne ribezle chorobou zvanou americká múčnatka egrešov. Choroba sa prejavuje ako biely povlak na listoch a plodoch. Plody zaostávajú v raste, postupne menia farbu zo zelenej na hnedú a nie sú konzumovateľné. Pri silnom napadnutí môže stromček alebo ker postupne odumrieť.

Pomoc pozostáva z ošetrov krov pred kvitnutím a po zbere prípravkami Fundazol a Rubigan 12 EC. Počas vegetácie môžeme použiť prípravky Bayleton 25 WP a Beaton 25 WP, ktoré majú pre konzumáciu ochrannú dobu len 7 dní.

Chorobu spôsobuje náchylnosť niektorých druhov a vlhké počasie v čase vegetácie.

Slimáky a slizniaky.

Slimorožtek, vytré rožtek,
dám ti masla na parožtek.
Ak ho nevytrčíš von,
podpálím ti dom
a ty zhoríš v ňom.

Trápia vás tieto malé a nemotorné tvory?

Pomoc je jednoduchá. Miesta ohrozené slimákmi ohraničíme posypom z haseného vápna, slimáky nemajú šancu hranicu prekročiť. Takisto miesta výskytu (komposty) posypeme haseným vápnom a behom niekoľkých minút je po slimákoch.

Alfonz Komár

Spomienková slávnosť 60. výročia oslobodenia obce

4. apríla 1945 prichádzala do našej obce jar. Bolo pred Veľkou nocou. Po mnoho dní sa ozývala strelba a zrazu všetko stíchlo. Ľudia vychádzali z úkrytov a keď sa dozvedeli, že sa skončilo to nezmyselné zabíjanie, nastala veľká radosť.

4. apríla 1945 sa u nás v Bobrovci skončila strašná 2. svetová vojna....týmto slovami sa začala spomienková slávnosť 60. výročia oslobodenia našej obce v obradnej miestnosti Obecného úradu v Bobrovci v nedeľu 3. apríla 2005.

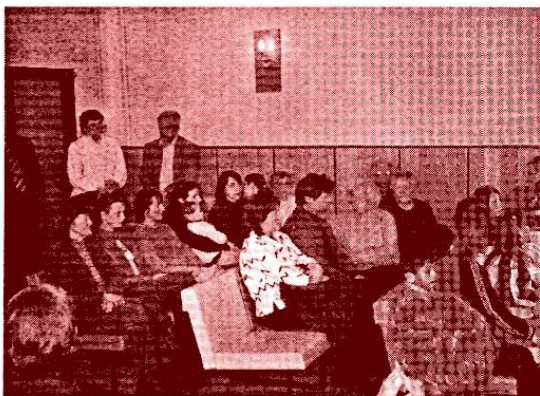
Oslavy sa začali doobeda svätou omšou za obete vojny v našej obci, v kostole svätého Juraja. Odsľúžil ju vdp. Peter Bolibruch, správca farnosti.

O 16.00 hodine boli k obom pamätníkom v obci položené vence a potom sa všetci zúčastnení odobrali do obradnej miestnosti. Žiaci ZŠ spievali a recitovali na pamiatku tých, čo neprežili a na pozdrav tým, ktorí si prišli zaspomínať a vydať svedectvo a či len počúvať o tom, čo sa v našej obci pred 60 rokmi dialo. Radosť z oslobodenia bola vykúpená slzami a bolesťou. Až neskôr, keď sa obec spamätala z tej hrôzy, boli spočítané jej obete: 38 občanov, 21 vojakov čs. armády a veľa ruských vojakov.

Slávnosť pripravila komisia obecného zastupiteľstva pre kultúru, školstvo, šport a sociálne veci v spolupráci s MKS a Základnou školou v Bobrovci. Starší občania, svedkovia udalostí spred 60 rokov spomínali a besedovali. Prítomní sa dozvedeli toľko zaujímavých vecí, že padol návrh podchytiť ich písomne a čiastočne uverejniť v našich novinách Ozvena z Bobrovca. Dnes uverejňujeme báseň Anna Olšovskej:

Prečo?

Prečo majú právo život brať,
tí, čo ho nedali?
Pýtam sa vás, bratia
a čakám odpoveď.
Aj oči mám dokorán.
Kto?
Kto z vás mi odpovie,
prečo toľko mŕtvych, toľko rán.
Prečo Grúň, Dunaj, Salajová,
prečo Kubala, Tkáčovci, Pallayová?
Prečo Machaj, Klimová, Frián a Kunovci?
Prečo Žila, Vrabec, Lisý, Zemanovci?
Povedzte prečo Osadský, Švachulovci,
Galica, Králik, Moravčík a Jóbovci?
Čakám odpoveď prečo zomrel Ogáry,
Blcha, Rusina, Kozák a Kapitán?
Boli to robotníci, starci, pekári,
ženy, deti s kvetom mladosti na tvári.
Komu na slávu im život zobrali?
A prečo?

PRÍBEHY Z ČIAS DÁVNO MINULÝCH ...

Tragédia v Medvedzom

V predchádzajúcich číslach Ozveny Dr. Bartolomej Rusina a pani Sedláková-Hlaučová spomínajú na vojnové časy spred šesťdesiatich rokov. V tomto článku chceme nadviazať na ich spomienky a chceme poukázať na to, ako zasiahla vojna do života našich občanov, do života niektorých rodín a ako poznamenala osudy týchto rodín. Dr. Rusina spomína, že pred blížiacim sa frontom odišli do našich hôr tri skupiny mužov, nezávisle jedna od druhej. Utekali sa skrýť pred Nemcami, lebo prichádzali chýry (prevažne od evakuantov z východného Slovenska), že Nemci berú chlapcov a transportujú ich do Nemecka. Prvú skupinu tvorili chlapci (17-18 r.), tí strávili v hore len jednu noc. Druhá skupina sa formovala okolo skúseneho horára Jozefa Mašuru-Šulmana a ukryla sa v Uhlisku, v bunkri, ktorý ešte aj dnes je pomerne zachovalý a ktorý chceme v tomto roku upraviť a sprístupniť pre verejnosť. Do tejto skupiny okrem spomínaného Jozefa Šulmana patrili: Ján Elekeš, Jožko Gregor-Braček, Vlado Lisý, Jozef Fáber-učiteľ, Jaroslav Hlaučo-Paško, Róbert a Emo Komoráš a Rudo Rak ml.-Pirgal. Tretia najpočetnejšia skupina (13) si našla úkryt v Sokole pod skalou a hustou čechinou. A tu sa práve začína odvíjať tragédia týchto mužov, ktorá vyvrcholila v Medvedzom blízko chaty, keď deviatich z nich zajali Nemci. Dodnes o nich hovoríme ako o „deviatich nezvestných“. Ale poďme pekne od začiatku a skúsme poskladať mozaiku tohoto príbehu.

Ja som mal vtedy šesť a pol roka a pamätám si ako sa chlapci schádzali u nás u Rusinov (starý americký dom za OÚ) a radili sa. Treba povedať, že neboli jednotní a na odchod do hôr mali rozdielne názory. Niektorí napokon nešli do hôr a urobili dobre. Tí, ktorí sa rozhodli odísť, sa grupovali zväčša zo strednej obce a zoskupovali sa okolo svojho strýka Slavoša (24 r.), ktorý bol vojnový zbeh slovenskej armády bojujúcej na strane Nemcov. Pre neho útek do hôr bol nevyhnutnosťou. Nakoniec odišli trinásti; zoberali si stravu asi na dva týždne, lebo predpokladali, že front bude aj na Liptove postupovať tak rýchlo ako na východnom Slovensku. Lenže Nemci vedeli, že Liptov so svojou strategickou polohou je ich poslednou šancou, ako zastaviť naše a sovietske vojská, a

tak vybudovali silné obranné postavenie. Front sa tu zdržal na dlhých 9 týždňov. Naša skupina si našla úkryt v Sokole pod skalou a hustou svrčinou, konáre ktorej siahali až po zem a boli zasypané snehom, takže mali vytvorený prírodný úkryt. Noci však boli veľmi kruté, lebo boli veľké mrazy a celú noc, ba aj cez deň kládli vatru. Odpredu ich pripekalo oheň a odzadu mráz, takže sa museli často obracať. Brat spomínal, že mali predsunutú hliadku – stráž, ktorá v prípade, že prídu Nemci, mala ich signálom upozorniť, alebo aj za cenu chytenia odlákať Nemcov. Najviac sa báli, že ich prezradí oheň a dym.

Strava sa však miňala, a tak bolo treba ísť do Bobrovcu pre zásoby. Voľba padla na brata Blahoša a bratranca „Maňa“ Fašiang, lebo boli mladí (17-18 r.) a teda aj menej podozriví. Pamätám sa, keď prišli domov – zarastení, ustatí. Oddychovali, jedli, keď v tom prišli do domu Nemci a hľadali chlapcov na kopanie zákopov. V pivnici, kde sme mali kryt, si ľahli na „švábku“, mamy ich prikryli perinami, dekami, posadali sme si na nich a začali sme sa modliť. Nemci prišli, popozerali, nič nenašli a odišli. Najvyšší čas, keď sa mali chlapci pod perinami zadusiť. Naši im nabalili rucksaky a v noci cez Rovne sa chceli dostať do hôr. Zobrali si aj posteľné plachty, ktorými sa mali prikryť a zamaskovať pred Nemcami. Dostali sa až po Jalovecký most, ale ďalej už to nešlo, pretože kordón hliadkujúcich Nemcov sa ťahal od mosta až po háj. Blahoš hovoril, že by tadiaľ ani myš neprekázla. Horko-ťažko sa vrátili späť a potom až do oslobodenia Bobrovcu sa ukrývali v humne.

Ostatní jedenásti minuli posledné zásoby (varili si čaj zo snehu a čechiny) a rozhodli sa prejsť cez Červenec a Medvedzô do Žiaru a Smrečian, kde boli naše vojská. Nad chatou v Medvedzom zostali pozadu Jozef Rusina – Randzek (Ivanov otec) a Jozef Garb (žije v LM), išli si набраť vodu a boli na potrebu, keď počuli zo zlovestného Halt! Halt! Obidvaja začali utekať pomedzi stromy, Nemci po nich strieľali, no nechali ich ujsť, keď zajali 9 našich chlapcov, podľa Nemcov – partizánov. Zajali ich podľa J. Garba asi 4 Nemci maskovaní v bielych maskáčoch. Jozef Rusina a Jozef Garb unikajú nemeckým guľkám sa vrátili cez Červenec a zišli do bunkra, kde boli chlapci z druhej skupiny – Jozef Mašura-Šulman

a ostatní. Jozef Garb spomína, že keď sa zväčšili, trhali a jedli surové sadlo zo zabitého psa zaveseného na strome. Taki boli hladní. Neskôr, po strastiplnej ceste sa všetci šťastne dostali domov. A našim 9 sa priťažil fakt, že mali jednu vojenskú pušku a Slavoš aj automat. A od tohto momentu môžeme len predpokladať o ich ďalšom osude. Vieme len, že cez Bobrovček, Trnovec, Nemeckú (Partizánsku) Lupču ich eskortovali do Ružomberka do väzenia, kde boli kruto vypočúvaní. A tu vo väzenskej cele našli ich mená vyryté na stene (pravdepodobne nechtami) Július Rusko st., Peter Trizna a nebohý Michal Dikant ml., ktorí tiež boli väznení. A tu sa končí akákoľvek stopa po nich.

Po vojne dlhé roky, ba desaťročia márne čakali svojich synov, mužov, bratov, milých celých rodín, ba i celý Bobrovec. Niektoré ženy čakali na svojich mužov až do konca svojho života. Veď nádej zmiera posledná. Márne.

Najbližšie k pravde bude asi tvrdenie, že všetci boli zastrelení a sú pochovaní v masovom hrobe v Likavke. Ich tragický koniec možno dať do súvisu s tým, že v čase, keď ich zajali, niekde v okolí Beník bol zabýty nemecký veliteľ a mohla to byť odplata. Ale toto sú všetko len dohady, skutočnú pravdu sa už nikdy nedozvieme.

A nám ostáva už len s tichou pietou zaspomínať na týchto našich rodákov:

Štefan Moravčík (44 r.), otec p. Ciglianovej, starý otec Ing. Cigliana a Ing. Vlada Moravčíka Milan Ogáry (33 r.), otec Sňazky Ogáryovej, zdravotnej sestry Štefan Joob (32 r.), stolár, manžel Márie Joobovej (92 r.)

Jozef Joob (25 r.), krajčír Matej Balco (30 r.), manžel Etely Machajovej-Vavrekovej, dcéra Eva žije v LM (matka Ján Šebu – kapitán hokejového družstva LM) Slavoš Rusina (24 r.), môj strýko, vynikajúci muzikant – harmonika, husle Miloš Kapitán (22 r.), brat bývalého školníka Jana Kapitána

Jozef Kozák (22 r.), býval na vŕšku oproti OÚ – ulica Válek-Stanek

Franto Švachula (20 r.), pôvodom Čech, jeho otec mal pekáreň oproti pošte. Otec bol mecenáš bobroveckých futbalistov.

V tomto článku som sa opieral o svoje vlastné skúsenosti, o rozprávania brata Blahoša, bratranca Vaška Fašiang, Jula Rusku, Petra Triznu – Petrika a posledného žijúceho tejto tragédie – p. Jozefa Garba.

Julo Rusina

JOZEF RUSINA

MILAN OGÁRY

MILOŠ KAPITÁN

SLAVOŠ RUSINA

ŠTEFAN JOOB

ŠTEFAN MORAVČÍK

JOZEF GARB

OZVENA Z BOBROVCA: vydáva Obec Bobrovec, redakcia Obecný úrad Bobrovec č. 90, č. tel.: 044/5596501. REDAKČNÁ RADA: Anna Oľovská, Miroslav Kusý, Katarína Osadská, Július Rusina. VYCHÁDZA: každé dva mesiace. POVOLENÉ: Okresným úradom Liptovský Mikuláš pod registrovaným číslom 1/97. TLAČ: TYPOPRESS s. r. o., Ul. J. Žuffa 5, 031 01 Liptovský Mikuláš, tel.: 044/5514395, tel./fax: 044/5541490. TERMÍN UZÁVIERKY NASLEDUJÚCEHO ČÍSLA: 15. 6. 2005